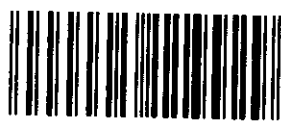

הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל
המכון לחקר התחבורה

**מעקב אחר התוכנית
הנסיונית להגברת בטיחות
של קשישים בדרכים**

מ א ת
אלן כץ
עלית אלגרישי

000005119929

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

דו"ח מספר 91-172

פרוייקט מס' 511-515

דצמבר 1991

דו"ח זה משקף את דעות המחברים
והמלצותיהם, ואיננו משקף בהכרח את
דעותיהם של הטכניון ושל מוסד הטכניון
למחקר ופיתוח. מוסד הטכניון למחקר
ופיתוח בע"מ אינו אחראי לדיוק
הנתונים הכלולים בדו"ח ולמסקנותיו,
ואין הדו"ח מהווה הנחיה או המלצה
שלו.

דו"ח זה הוזמן ע"י אש"ל (האגודה לתכנון ופיתוח שרותים למען הזקן בישראל) ומומן ע"י המנהל לבטיחות בדרכים משרד התחבורה.

את המעקב ליוו חברי ועדת ההיגוי הבאים: ד"ר דרור רותם מאש"ל, גב' לילי קולניק מינהל הבטיחות, מר דני שטרוזמן מחברת בב"ד, גב' יונה פלד מאש"ל וגב' נורית סתוי מהחברה למתנ"סים.

ברצוננו להודות במיוחד לגב' יונה פלד מאש"ל ולגב' נורית סתוי, אחראית ארצית בנושא קשישים, החברה למתנ"סים, על עזרתן הרצופה לצוות במהלך המעקב ונכונותן לספק מידע ככל שנדרש.

תוכן העניינים

עמוד

1.....	1.1	מבוא	1
1.....	1.1	מטרת המעקב	1.1
1.....	1.2	מרכיבי המעקב	1.2
2.....	2	ממצאי המעקב	2
2.....	2.1	פגישות הכנה לקורס "בנתיבי זה"ב" - תדרוך לרכזי מועדונים	2.1
3.....	2.2	בדיקת קורס ההדרכה שניתן לנאמני בטיחות	2.2
3.....	2.2.1	התרשמות מצפיה בקורס ב"נתיבי זה"ב"	2.2.1
3.....	2.2.2	עריכת ראיונות אישיים עם קשישים בוגרי הקורס "בנתיבי זה"ב"	2.2.2
6.....	2.3	בדיקת פעילות נאמני הבטיחות במועדונים	2.3
6.....	2.3.1	הפסקה במהלך הפרויקט עקב מלחמת המפרץ והתארגנות מחדש	2.3.1
6.....	2.3.2	עריכת ראיונות טלפוניים עם בוגרי הקורסים	2.3.2
7.....	2.3.3	ביקורים במועדוני קשישים	2.3.3
7.....	2.3.4	פירוט הפעילות בקרית אתא לשם הדגמה	2.3.4
9.....	2.3.5	השוואה בין הפעילות של "נאמני הבטיחות" בקרית אתא לעומת הפעילות במספר מועדונים בהם פעלו "נאמני בטיחות"	2.3.5
9.....	2.3.6	סקירת פעילות במועדונים	2.3.6
18.....	2.4	בדיקת שיתופם של קשישים בפרויקט	2.4
18.....	2.4.1	שאלון למשתתפים בפעילות בטיחותית (שאלון מס' 3)	2.4.1
18.....	2.4.2	שאלון לקשישים שלא השתתפו בפעילות למען הבטיחות במועדון (שאלון 3א)	2.4.2
20.....	2.5	בדיקת העזרה שהוגשה לנאמנים ע"י רכזי המועדונים	2.5

21.....	מסקנות	3.
21.....	3.1 הקורס ל"נאמני בטיחות" - "בנתיבי זה"ב"	
22.....	3.2 הפעילות במועדונים	
23.....	המלצות	4.
23.....	4.1 נאמני בטיחות	
23.....	4.1.1 התכונות הנדרשות מ"נאמן הבטיחות"	
24.....	4.1.2 ימי השתלמות ותדריך שוטף ל"נאמני בטיחות"	
24.....	4.1.3 פעילות הנאמנים כמתנדבי בטיחות בעיר	
24.....	4.2 פעילות במועדונים	
24.....	4.2.1 גודל הקבוצות	
25.....	4.2.2 תרגול והתנסות אישית	
25.....	4.2.3 עזרי בטיחות לשימוש הקשישים במועדון	
25.....	4.2.4 חשיבות אטפקת חומר עזר ושימוש בעזרי למידה בהנחיה הניתנת לקשישים במועדונים	
28.....	4.3 הרכזים	
28.....	4.3.1 חשיבות הפעילות של רכזי המועדונים	
28.....	4.3.2 מתן עידוד לפעילות רכזים	
28.....	4.3.3 פירוט תפקידי רכז המועדון בפרויקט	
29.....	4.4 ארגון והפעלת הפרויקט	
29.....	4.4.1 התארגנות ישובית	
30.....	4.4.2 הכשרת נאמני בטיחות בישוב	
30.....	4.4.3 מסגרת תמיכה להתארגנות ישובית	
30.....	4.4.4 קשר עם מטה הבטיחות העירוני	
31.....	4.4.5 זרימת המידע ותפקיד איש מטה הבטיחות המקומי במסגרת הפרויקט	
33.....	4.4.6 מבנה ארגוני מוצע להפעלת פרויקט ב"נתיבי זה"ב"	

5. נספחים.....34

1. תכנית הקורס להכשרת "נאמני בטיחות".
2. דוגמת שאלון מס' 1 למשתתפי הקורס "בנתיבי זה"ב".
3. דוגמת שאלון מס' 2 לבוגרי הקורס.
4. דוגמת שאלון מס' 4 לרכזי מועדוני קשישים.
5. דרישות התפקידים והפעילות של הגורמים המשתתפים בפרויקט, הוכן ע"י יונה פלד מאש"ל.
6. תרשים מבנה פעילות של הפרויקט בנתיבי זה"ב, הוכן ע"י דני שטרומן בב"ד.

1. מ ב ו א

1.1 מטרת המעקב

- מטרת המעקב אחר הפרויקט "בנתיבי זה"ב" להכשרת קשישים "נאמני בטיחות" שהתנהל בחדשים ינואר - יולי 1991 היתה לבדוק את הנושאים הבאים:
- א. מידת קליטת והבנת החומר שהמשתתפים למדו בקורס "בנתיבי זה"ב", ומידת נכונותם לפעול בקרב הקשישים במועדון כ"נאמני בטיחות".
 - ב. פעילות "נאמני הבטיחות" בהפעלת ובהדרכת הקשישים במועדון בנושאים הקשורים בבטיחות בדרכים ומידת השימוש שעשו בוגרי הקורס במיומנויות ההדרכה ובעזרים שקיבלו.
 - ג. מידע בענין שהקשישים במועדון מגלים בתוכנית ונכונותם להשתתף בה.
 - ד. מידת שיתוף הפעולה שקבלו "נאמני הבטיחות" מרכזי מועדוני קשישים.

1.2 מרכיבי המעקב

לשם ביצוע המעקב וכדי לענות על המטרות שהוצבו נעשה שימוש בשיטות הבאות:

- א. בדיקת הקורס על ידי צפיה וראיון המשתתפים:
 - צפיה בקבוצת הקשישים שהשתתפו בקורס ב"נתיבי זה"ב" לשם מתן תשובה לשאלות הבאות:
 - האם יש למשתתפים כושר התבטאות.
 - מה היתה רמת ההתעניינות בחומר הנלמד.
 - מה היתה התרשמות המשתתפים משיטות ההנחיה והעזרים במהלך הקורס.
 - ב. בדיקת פעילות נאמני הבטיחות בהפעלת התוכנית במועדונים:
 - מעקב אחר הפעילות המתנהלת במועדוני קשישים ע"י נאמני הבטיחות" כדי לבחון:
 - האם הם מיישמים את הפעילות שנלמדה בקורס
 - האם הקשישים במועדון משתפים פעולה ובאים להדרכה
 - האם רכו המועדון עוזר בהפעלת התכנית.
- מעקב זה כולל עריכת ראיונות עם "נאמני הבטיחות", רכזי מועדונים וקשישים שהשתתפו בפעילות במועדונים.

2. ממצאי המעקב

2.1 פגישות הכנה לקורס "בנתיבי זה"ב" - תדרוך לרכזי מועדונים

צוות המעקב נכח בישיבת הכנה לקראת הקורס "בנתיבי זה"ב" שהתקיימה במועדון קשישים ברכסים בנובמבר 1990. בפגישה זו הוסבר לרכזי המועדונים שהגיעו מכל איזור הקריות של חיפה כולל טבעון וכפרים ערביים מהסביבה, מה יהיו הנושאים עליהם יידונו בשלושת ימי הקורס. לאחר שהרכזים קבלו נתונים על הפגעות קשישים בתאונות דרכים ושמעו פרטים על הסיבות והגורמים לכך, הוסברה להם מטרת הקורס של הכשרת "נאמני בטיחות". נאמר להם שתפקידם של הקשישים שיעברו את הקורס יהיה להרים את נושא הבטיחות בדרכים בקרב הקשישים באי המועדון אליו הם משתייכים. אי לכך נתבקשו הרכזים לשלוח לקורס נציגים ממועדוניהם המתאימים לפי דעתם מבחינת כושר התבטאות, קליטת חומר, כושר מנהיגות והדרכה. כל רכז מועדון רשאי היה לשלוח נציג או שניים מטעמו.

בפועל הגיעו לקורסים גם אנשים שלא ייצגו מועדוני קשישים, אלא הגיעו ממקורות אחרים כמו ביטוח לאומי, רוטרי, עיריות ואירגוני מתנדבים אחרים.

הרכב המשתתפים בשלושת הקורסים "בנתיבי זה"ב"

(קרית מטלון, קרית ביאליק, תל-השומר)

מקום עריכת הקורס	מספר משתתפים	מספר מועדוני-קשישים מיוצגים	נציגים ממקום אחר: עיריה רוטרי, ביטוח לאומי
מתנ"ס קרית-מטלון-פתח תקוה	23	11	3 (עיריה)
מתנ"ס דן - קרית-ביאליק	13	10	1 (מח' רווחה עיריה)
מועדון אש"ל תל-השומר	20	8	3 (ביטוח לאומי, רוטרי, נעמ"ת)

2.2 בדיקת קורס ההדרכה שניתן לנאמני בטיחות

2.2.1 התרשמות מצפיה בקורס ב"נתיבי זה"ב"

מתוך התרשמות מקהל המשתתפים בשלושה קורסים שנערכו בקרית-מטלון, בקרית-ביאליק ותל-השומר, אפשר לומר שרובם היו מרוצים; המשתתפים ציינו לשבח את המרצים ואת רמת החומר שהועבר להם. במהלך שלושת הימים בהם נערך הקורס היתה השתתפות ערה ואנשים קלטו את המסר של חשיבות הנושא. השימוש בחומר עזר כמו חוברות, קלטת טייפ, קלטת וידאו ופלקטים הוסיפו לעניין הרב שגילו המשתתפים בחומר הנלמד. גם השימוש באוטובוס להמחשת הנושא של שדה ראייה מוגבל, קשיים בעליה, קשיים בירידה וישיבה באוטובוס עוררו גל של תגובות חיוביות. במהלך הקורס אנשים הירבו לספר על חוויות אישיות שארעו להם או למשפחתם בתחום תאונות דרכים.

חומרת הבעיה וחשיבות הנושא עלתה למודעות המשתתפים ובתום שלושת ימי הקורס למרבית בוגרי הקורס היתה נכונות לפעול בקרב הקשישים במועדון כדי להעביר להם את המסרים שלמדו בקורס. יש לציין שעל סמך התרשמות הצוות היו לפחות חלק מהנוכחים (כ 25%) שהיו מוגבלים מבחינת יכולת התבטאותם וכשרם להעביר ולהסביר חומר לאחרים.

2.2.2 עריכת ראינות אישיים עם קשישים בוגרי הקורסים "בנתיבי זה"ב"

לביצוע המעקב רואיינו ומילאו שאלונים נאמני הבטיחות שהשתתפו בקורסים בנתיבי זה"ב בקרית-ביאליק ותל-השומר. בסה"כ: 13 נאמני קרית-ביאליק ו-15 נאמני בטיחות מתל-השומר ו-6 נאמנים מקרית-מטלון. הם רואיינו מיד עם סיום הקורס בן שלושת הימים שהועבר להם ע"י נציג חברת נתיבים.

נערך סקר טלפוני עם בוגרי הקורסים הנ"ל כשבועיים שלושה לאחר סיום הקורס כדי לוודא היקף הפעילות במועדוני הקשישים בסמוך לסיום הקורס.

בחודש יוני-יולי עם חידוש הפעילות במועדונים, חודש הקשר הטלפוני עם מדגם של נאמני בטיחות נציגי 5 מועדונים מכל איזור (בסה"כ נבחרו 15 מועדונים): תל-גבורים, כפר-סבא, נוה-אליעזר, בת-ים, עין התכלת נתניה, אליכין, קרית-מטלון, גן יבנה, פרדס כץ, ראש העין, שכונת בן-גוריון קרית-אתא, מועדון רקפת קרית-אתא, כולל אור תורה קרית-אתא, מרכז יום קרית-בנימין.

מלבד התקשרות טלפונית וביקור ב-15 מועדונים רואיינו גם רכזי המועדונים שנבחרו.

בכל מועדון שנבחר נערך ביקור אחד ע"י צוות המחקר. במסגרת ביקור כזה שתואם מראש עם הרכז ונאמן הבטיחות נבחנה בקרוב הפעילות הכללית של הקשישים במועדון ובמיוחד נבדקה הפעילות הספציפית בתחום הגברת הבטיחות בדרכים.

בתום שלושת ימי הקורס ראיין צוות המעקב את בוגרי הקורס על מנת לקבל נתונים והתרשמויות מיידיות של המשתתפים. כל המשתתפים ציינו שהנושא היה מעניין והועבר בצורה מרתקת. כולם למדו במשך הקורס דברים חדשים שלא ידעו אותם קודם לכן. 30 משתתפים אמרו עם סיום הקורס שהם מוכנים להעביר הדרכה בנושאי בטיחות בדרכים במועדון. 50% ציינו שהגיעו לקורס כיון שהנושא מעניין אותם והיו מעוניינים לפעול לשיפור המצב הבטיחותי בקרב הקשישים. 5 משתתפים לא ידעו לכתוב בעברית והתקשו גם בהתבטאות מילולית. המשתתפים הרבו לציין את חשיבות העזרים כמו החוברת והקלטת שקיבלו, בהעברת החומר לקשישים אחרים במועדון.

ראה התפלגות התשובות כפי שמופיעות בשאלון מס' 1 המובא להלן.

ניתוח תשובות לשאלון מס' 1

השאלון למשתתפי הקורס להדרכת נאמני בטיחות

אחוזים	מס. המרואינים		
85 <u>15</u> 100%	29 <u>5</u> 34	כותב וקורא כהלכה ידע חלקי בכתיבה	1. ידע בשפה העברית :
54 7 <u>39</u> 100%	22 3 <u>16</u> 41	ע"פ בקשת רכז המעודון זמן פנוי הנושא מעניין	2. מדוע הגיע לקורס: (אפשר לתת יותר מתשובה אחת)
100% <u>-</u> 100%	34 <u>0</u> 34	מענינות וחדשניות מיותרות, חבל על הזמן	3. מה אתה חושב על שיטות ההדרכה בקורס:
100%	<u>34</u>	כן	4. האם תשתמש בחלק משיטות ההדרכה שלמדת בקורס במועדונך?
20.0% 12.5% 7.5% 15.0% 7.5% <u>32.5%</u> 100%	8 5 3 6 3 <u>13</u> 40	באילו שיטות תשתמש במיוחד: חוברת קלטת קטעי עתונות שיחה בקבוצה ושיחות אישיות פלקסים ושקופיות בעזרת מרצה מבחוץ	
91% <u>7%</u> 100%	31 <u>3</u> 34	כן לא השיבו	5. האם החומר שלמדת בקורס מענין ולמדת בו דברים חדשים? כן לא השיבו
82% <u>18%</u> 100%	28 <u>6</u> 34	כן לא לבד	6. האם תעביר בעצמך הדרכה במועדון הקשישים?

2.3 בדיקת פעילות נאמני הבטיחות במועדונים

2.3.1 הפסקה במהלך הפרויקט עקב מלחמת המפרץ והתארגנות מחדש

הפרויקט ב"נתיבי זה"ב" להכשרת קשישים כ"נאמני בטיחות" החל בחודש אוקטובר 1990. הקורסים התנהלו כסדרם במהלך החודשים נובמבר, דצמבר 1990. מצד המארגנים היתה צפיה שמיד עם תום הקורס יחל השלב של היציאה לשטח והפעלת הקשישים במועדונים. באופן בלתי צפוי פרצה מלחמת המפרץ וקטעה את מהלך הפרויקט בשלביו הראשונים, בשלב שבו "נאמני הבטיחות" בשיתוף רכזי המועדונים היו צריכים ל"צאת לדרך" לפעילות.

במשך 4 חודשים (ינואר - אפריל 91) הפרויקט התנהל בעצלתיים וכמעט ולא נערכה פעילות. רק לאחר חג הפסח (אפריל 91) החלה התעוררות אצל הגורמים השונים ולשם החייאת הפרויקט אורגנו ימי העשרה - הכשרה מיוחדת ל"נאמני הבטיחות" שעברו את הקורסים.

על אף מאמצי המארגנים ההשתתפות בימי העשרה אלה לא היתה מלאה ואחד בוטל מחוסר היענות (קרית שמונה). בקרית-מטלון השתתפו כמחצית מבוגרי הקורס, בקרית-בנימין 8 איש, ובתל-השומר 11 איש. בימי השתלמות אלה מלבד העשרה בחומר עיוני נערכה גם סקירה מקפת על הפעילות במועדונים כולל הבעיות בהן נתקלו "נאמני הבטיחות" בבואם לפעול בשטח.

2.3.2 עריכת ראיונות טלפוניים עם בוגרי הקורסים

בתוכנית המעקב נקבע שכשבועיים שלושה לאחר תום הקורס יתקשרו חברי צוות המעקב לבוגרי הקורס כדי לבדוק מה קורה בפועל: האם מתקיימת במועדון פעילות בנושא הבטיחות, האם יש הענות ועזרה מצד הרכז בארגון הקשישים לפעילות, והאם חברי המועדון מוכנים להשתתף בפעילות הזו במידה ומתקיימת.

עקב הפסקת הפרויקט בתקופת המלחמה ועריכת ימי השתלמות לבוגרי הקורס בחודשים מאי-יוני, הוחל בעריכת הראיונות הטלפוניים בחודש יוני 1991. ראיונות אלה איפשרו לצוות בקרה על הנעשה בפועל בשטח, וכן עזרו לגבש החלטה באילו מועדנים לבקר על מנת להתרשם מקרוב על הפעילות הבטיחותית המתרחשת בתחומי.

2.3.3 ביקורים במועדוני קשישים

על סמך התקשרות טלפונית עם "נאמני הבטיחות" שעברו את הקורסים "בנתיבי זה"ב" הובהר, שבחלק מהמועדונים הפעילות הבטיחותית היתה מצומצמת, אך במועדוני קרית-אתא הפעילות עד חודש יולי 1991 היתה שוטפת ומלאה. לאור מידע זה תוכננו ובוצעו ביקורים במועדונים בכל האזורים, עם דגש מיוחד על הביקורים במועדוני קרית-אתא וזאת כדי להפיק לקחים מהצלחתם.

2.3.4 פירוט הפעילות בקרית-אתא לשם הדגמה

א. ארגון הפרויקט

נערכו ביקורים במועדונים הבאים: מועדון קרית בנימין, מועדון בן גוריון, כולל אור תורה ומועדון רקפת. מאחורי הפעילות הבטיחותית המתנהלת במועדונים עומד איש מרכזי בתחום הפעילות ההתנדבותית בקרב קשישים בקריה. בתוקף תפקידו כרכז פתג"ם הוא דירבן ועורר קשישים אחרים בקהילה לפעילות התנדבותית. במסגרת פתג"ם הוא לקח על עצמו את נושא הפעלת הקשישים למען הבטיחות בדרכים. לעזרתו באה מתנדבת שהיתה עד ליציאתה לגימלאות מנהלת לשכת הרווחה בעיר. שניהם גייסו עוד שלושה איש והשתתפו בצוות בקורס "נאמני הבטיחות" שנערך בקרית-ביאליק בחודש דצמבר 90. התארגנות הקבוצה היתה כזו: ריכוז כל החומר הנדרש ל"נאמן" לשם פעילותו, כמו חוברות, קלטות, פלקטים וכד' וחילקם לפי הצורך על-פי מספר הקשישים המשתתפים בהנחיה במועדון. מרכז הפרויקט יזם ואירגן מעת לעת פגישות צוות כדי לשמוע מפי "נאמני הבטיחות" על תוכניותיהם, בעיותיהם, רמת ההשתתפות בפעילות הבטיחות במועדון וכו'. כמו כן נתן להם תידרוך, גיבוי ותמיכה. בעזרתו ובעידודו נרתמו לפרויקט גם רכזות ורכזי המועדונים בהם הקבוצה פועלת.

ב. עזרת רכזי המועדונים

בכל 4 המועדונים בקרית-אתא בהם הפרויקט הופעל בהצלחה, עזרו הרכזים ל"נאמני הבטיחות" לארגן את קבוצות הקשישים, כדי שאלה יבואו להנחיה וישתתפו בה. הרכזים עזרו להצלחת הפרויקט ע"י הקצאת מקום מתאים (חדר עם כסאות) וכן דאגו לעזרים כמו לוח, גירים, טלביזיה, ווידאו, טייפ וכד'.

לפי הצורך. לאווירה הטובה והמוטיבציה להשתתף בפעילות הבטיחותית המועברת ע"י "נאמני הבטיחות" במועדונים בקרית-אתא הוסיף גם הכיבוד הקל (שתיה חמה וביסקויטים) שהוגש למשתתפים בשעת ההנחיה.

ג. גודל קבוצת ההנחיה

"נאמני הבטיחות" בקרית-אתא שעבדו בקבוצות קטנות הרגישו וחשו שדבריהם נקלטים בקרב המשתתפים. הם ציינו את החשיבות של היכרותם האישית את חברי הקבוצה. מבנה הקבוצה גרס לכך שהקשישים בקבוצות ההנחיה היו מוכנים להתחלק בחוויותיהם ולספר בפני כולם כיצד ינהגו בחציה, בעליה ובירידה מהאוטובוס, או בהתקלם במפגע בטיחותי.

ד. מין המשתתפים בפעילות

במועדונים בקרית-אתא מלבד ב"כולל" בו חברים רק גברים, מרבית המשתתפים בפעילות למען הבטיחות היו נשים. על סמך שיחות עם רכזי המועדונים הסתבר שאכן עיקר הפעילות במרבית השטחים והתחומים שמציע המועדון מתבצעת ע"י נשים. הן מגיעות בקביעות ומשתתפות כמעט בכל תחום: מלאכת יד, דרמה, ריקודי עם, טיולים, הרצאות וכד'. לכן טבעי שגם בהרצאות למען הבטיחות יקחו חלק. הגברים מגיעים למועדונים בעיקר כדי להפגש בינם לבין עצמם ולשחק משחקי חברה לכן קשה לשכנעם לשנות ממנהגם ולהניע אותם לפעילות שונה מזו.

ה. המשכיות הפעילות הבטיחותית במועדון תוך מתן עידוד למשתתפים

באחד המועדונים בקרית-אתא אירגנה נאמנת הבטיחות מסיבת סיום למשתתפות בפעילות. קבוצה זו עברה סידרת הרצאות ודיונים בנושאי בטיחות אחת לשבוע במשך 7 פעמים, כל פעם כשעה. במסיבת הסיום חילקה להן המנחה שבחים, תוך ציון תפקידן החשוב בשמשן דוגמה אישית של אחריות והתנהגות בטיחותית וכן את תפקידן להדריך ולחנך אחרים לבטיחות. למסיבת הסיום הוזמנו לשאת דברים נציג העירייה, נציג המלל"ת ונציגת אש"ל. כל אלה הוסיפו מימד של חשיבות ורצינות בהתייחסות לנושא הבטיחות. מרכזת המועדון והמנחה עודדו גם את שאר הקשישות במועדון להרשם לסידרה החדשה של הנחיה בנושאי בטיחות וזהירות בדרכים שתיפתח בהקדם. ההדים החיוביים של הפעילות הבטיחותית עודדה הן את המנחה והן את הקשישים להמשיך בה.

2.3.5 השוואה בין הפעילות של "נאמני הבטיחות" בקרית-אתא לעומת הפעילות במספר מועדונים בהם פעלו "נאמני בטיחות"

הפעילות הבטיחותית של ה"נאמנים" בקרית-אתא יכולה ללמד כיצד הפרויקט עשוי לעבוד בהצלחה במישור המקומי. חולית המפתח להצלחה של הפרויקט בקרית-אתא טמונה: (א) במסגרת פורמלית שהוקמה כדי להבטיח שיתוף פעולה בין כל "נאמני הבטיחות" בעיר; (ב) באיש מרכזי הגר במקום, מכיר את קהילת הקשישים ונרתם לנושא. בתוקף תפקידו הוא בחר את האנשים שהשתתפו בקורס בנתיבי זה"ב והתמנו ל"נאמני בטיחות" וכן רתם למשימה את רכזי המועדונים - שבלעדיהם הפעילות לא היתה מתבצעת בהצלחה כה רבה.

בשאר הישובים התארגנות ריכוזית וקשר עם מועדונים אחרים באזור לא התקיימו. במועדונים בהם נערכו ביקורים נמצא שהתקיימו הרצאות בודדות או התקיימו פעולות חלקיות ובמקרים רבים בלתי מתמשכות. עפ"י רוב הרכזים לא נטלו חלק פעיל במשימה, חלקם לא ידעו ולא ליוו את "נאמן הבטיחות" בפעילותו.

"נאמני הבטיחות" במקומות אחדים דיווחו שערכו מספר שיחות קצרות עם קשישים בנושא. בכמה מועדונים הסתפקו בחלוקת חוברות "בנתיבי זה"ב" לקשישים תוך כדי עריכת דיון חד-פעמי לקבוצות קשישים, ואחרים סיפרו שהם מתכוונים לפעול בעתיד.

מספר "נאמני בטיחות" אמרו שהם פועלים על בסיס אינדיבידואלי, כלומר הם נוהגים להעיר לקשישים על התנהגותם האי-בטיחותית כאשר נתקלים בה מחוץ למועדון.

2.3.6 סקירת פעילות במועדונים

להלן סיכום מפורט של פעילות שנערכה במועדונים שנציגיהם השתתפו בקורסים בקרית מטלון, תל-השומר וקרית-ביאליק. בהמשך הפרק מובאת טבלה ובה סיכום קצר של פעילות במועדונים נוספים שמסרו לצוות מידע על סמך שיחות טלפוניות.

אביזרים בהם השתמשו: פלקטים, קלטת וידיאו וחוברות.

שפה מדוברת: תימנית, מעט עברית מדוברת בלבד ללא ידיעת קרוא וכתוב.

טיב הפעילות: טובה מאד.

המשכיות הפעילות: ארוכת טווח.

שם המועדון: פרדס-כץ

במועדון רשומים 230 קשישים. הועברו ארבע הרצאות לכ 160 קשישים. נאמנות הבטיחות הן שהעבירו את ההרצאות מיד לאחר פעילות גופנית (בפעילות זו ישנה השתתפות ערנית במיוחד, לכן התקיימה ההנחיה מיד לאחר מכן).

רכזת המועדון עזרה למנחות לכנס את הנשים להרצאה. כמו כן קיבלו עזרה בצידוד מתאים: לוח, טייפ וטלביזיה. המשתתפים גילו ערנות רבה לנושא.

האביזרים בהם השתמשו: קלטת, שלטים וחוברות. כמו כן הוכנו דגמים של תמרורים ע"י המנחות.

שפה מדוברת: עברית.

עזרה בהכנה: הרכזת שותפה לתכנית, תומכת נלהבה בפרויקט ומגישה כל עזרה שיכולה להצלחת ההנחיה.

טיב הפעילות: טובה מאד.

המשכיות הפעילות: ארוכת טווח.

2.3.5 השוואה בין הפעילות של "נאמני הבטיחות" בקרית-אתא לעומת הפעילות במספר מועדונים בהם פעלו "נאמני בטיחות"

הפעילות הבטיחותית של ה"נאמנים" בקרית-אתא יכולה ללמד כיצד הפרויקט עשוי לעבוד בהצלחה במישור המקומי. חולית המפתח להצלחה של הפרויקט בקרית-אתא טמונה: (א) במסגרת פורמלית שהוקמה כדי להבטיח שיתוף פעולה בין כל "נאמני הבטיחות" בעיר; (ב) באיש מרכזי הגר במקום, מכיר את קהילת הקשישים ונרתם לנושא. בתוקף תפקידו הוא בחר את האנשים שהשתתפו בקורס בנתיבי זה"ב והתמנו ל"נאמני בטיחות" וכן רתם למשימה את רכזי המועדונים - שבלעדיהם הפעילות לא היתה מתבצעת בהצלחה כה רבה.

בשאר הישובים התארגנות ריכוזית וקשר עם מועדונים אחרים באזור לא התקיימו. במועדונים בהם נערכו ביקורים נמצא שהתקיימו הרצאות בודדות או התקיימו פעולות חלקיות ובמקרים רבים בלתי מתמשכות. עפ"י רוב הרכזים לא נטלו חלק פעיל במשימה, חלקם לא ידעו ולא ליוו את "נאמן הבטיחות" בפעילותו.

"נאמני הבטיחות" במקומות אחדים דיווחו שערכו מספר שיחות קצרות עם קשישים בנושא. בכמה מועדונים הסתפקו בחלוקת חוברות "בנתיבי זה"ב" לקשישים תוך כדי עריכת דיון חד-פעמי לקבוצות קשישים, ואחרים סיפרו שהם מתכוונים לפעול בעתיד.

מספר "נאמני בטיחות" אמרו שהם פועלים על בסיס אינדיבידואלי, כלומר הם נוהגים להעיר לקשישים על התנהגותם האי-בטיחותית כאשר נתקלים בה מחוץ למועדון.

2.3.6 סקירת פעילות במועדונים

להלן סיכום מפורט של פעילות שנערכה במועדונים שנציגיהם השתתפו בקורסים בקרית מטלון, תל-השומר וקרית-ביאליק. בהמשך הפרק מובאת טבלה ובה סיכום קצר של פעילות במועדונים נוספים שמסרו לצוות מידע על סמך שיחות טלפוניות.

פעילות בטיחותית במועדונים שנציגיהם השתתפו בקורס נאמני בטיחות

שם המועדון: תל-גיבורים

במועדון רשומים כ-150 קשישים. לפעילויות הבטיחותיות המועברות ע"י בוגרי הקורס בנתיבי זה"ב מגיעים מידי פעם כ-40 קשישות. הפעילות נערכת בצמוד לפעילות ספורטיבית המועברת לקשישים ושאותה הן אוהבות במיוחד.

הפעולות שהועברו עד כה היו קצרות, כחצי שעה בכל מפגש.

האביזרים בהם השתמשו: קלטת של טייפ, קטעי עיתונים רלוונטיים לנושא והחברות בנתיבי זה"ב שחולקו בין המשתתפות. ישנה הענות לתכנית והשתתפות ערה בפרט מאחר ואחת הקשישות במועדון נדרסה למוות בתאונת דרכים.

השפה המדוברת: פרסית, עירקית ותימנית. הרוב מבינות עברית אך אינן יודעות קרוא וכתוב.

עזרת הרכזת: עזרה מועטה בלבד.

טיב הפעילות: בינונית.

המשכיות הפעילות: מספר פעולות קצרות.

שם המועדון: מתנ"ס קרית-מטלון

במועדון רשומים כ-180 קשישים. הפעילות בנושא הבטיחות בדרכים התקבלה באהדה, ובכל מפגש בנושא משתתפים כ-22-24 איש. היו מספר מפגשים קצרים. המנחה נעזרת באיש מטה הבטיחות וברכזת המועדון כדי להמריץ את הקשישים לפעילות. מרבית הקשישים דוברי עברית ומרוצים מהמפגשים, בפרט כאשר מחלקים להם חוברות ומחזירי אור. נאמני הבטיחות פועלים במרץ כדי לדרבן את באי המועדון לקחת חלק פעיל בפעילות הבטיחותית במועדון ומחוצה לו.

האביזרים בהם השתמשו בהנחיה: קלטת וחברות.

שפה מדוברת: עברית, חלקם יודע גם קרוא וכתוב בעברית.

עזרת הרכזת: יש תמיכה ועזרה בארגון ובאיסוף האנשים.

טיב הפעילות: טובה.

המשכיות הפעילות: ארוכת טווח.

שם המועדון: מתנ"ס ראש העין

במועדון רשומים כ-300 קשישים. בכל פעילות בטיחותית נפגשים כ 20-30 איש. פעילות ענפה מצד נאמני הבטיחות הניעזרים ברכז מטה הבטיחות העירוני וברכזת המועדון. עד כה הועברו מספר הרצאות ע"י איש המלל"ת (המועצה למניעת תאונות) לצד פעילות של מפגשים קצרים עם נאמן הבטיחות. ההנחיה של נאמני הבטיחות עברה בהצלחה וכעת ישנה פעילות קשישים גם מחוץ למועדון, בעזרה לתלמידי בתי-ספר לחצות כבישים.

האביזרים בהם השתמשו המנחים: פלקטים, חוברות וקלטת.

שפה מדוברת: עברית, רבים לא יודעים קרוא וכתוב.

עזרת הרכזת: יש עזרה ותמיכה.

טיב הפעילות: טובה.

המשכיות הפעילות: ארוכת טווח.

שם המועדון: מועדון הפנסיונרים כפר-סבא

במועדון רשומים 150 קשישים. התקיימה הרצאה חד פעמית ע"י המלל"ת ובה השתתפו 80 קשישים. עד כה לא היתה פעילות נוספת בנושאי בטיחות. נאמני הבטיחות שעברו את הקורס אינם מסוגלים לקחת על עצמם את נושא ההנחיה.

שפה מדוברת: עברית.

טיב הפעילות: חלשה.

המשכיות הפעילות: חד פעמית.

שם המועדון: יד התשעה - הרצליה

במועדון רשומים 70 קשישים. נערכו שתי הרצאות כלליות בנושא הבטיחות בדרכים ע"י המלל"ת. בכל הרצאה השתתפו כ-30 קשישים רובם נשים. אין פעילות של נאמני הבטיחות ואין המשכיות לפרויקט.

שפה מדוברת: עברית.

טיב הפעילות: חלשה.

המשכיות הפעילות: חד פעמית.

שם המועדון: אליכין

במועדון רשומים 280 קשישים. מתקיימת פעילות רצופה בנושא הבטיחות ובכל הנחיה משתתפות כ-25 נשים. גברים אינם משתתפים בפעילות זו. במועדון יש אולם מתאים מצויד בכל האביזרים הנחוצים כמו לוח גירים, וידיאו, טייפ וכד'. נאמני הבטיחות בעזרת הרכזת מצליחים לעניין את הנשים בנושא.

אביזרים בהם השתמשו: פלקטים, קלטת וידיאו וחוברות.

שפה מדוברת: תימנית, מעט עברית מדוברת בלבד ללא ידיעת קרוא וכתוב.

טיב הפעילות: טובה מאד.

המשכיות הפעילות: ארוכת טווח.

שם המועדון: פרדס-כץ

במועדון רשומים 230 קשישים. הועברו ארבע הרצאות לכ 160 קשישים. נאמנות הבטיחות הן שהעבירו את ההרצאות מיד לאחר פעילות גופנית (בפעילות זו ישנה השתתפות ערנית במיוחד, לכן התקיימה ההנחיה מיד לאחר מכן).

רכזת המועדון עזרה למנחות לכנס את הנשים להרצאה. כמו כן קיבלו עזרה בצידוד מתאים: לוח, טייפ וטלביזיה. המשתתפים גילו ערנות רבה לנושא.

האביזרים בהם השתמשו: קלטת, שלטים וחוברות. כמו כן הוכנו דגמים של תמרורים ע"י המנחות.

שפה מדוברת: עברית.

עזרה בהכנה: הרכזת שותפה לתכנית, תומכת נלהבה בפרויקט ומגישה כל עזרה שיכולה להצלחת ההנחיה.

טיב הפעילות: טובה מאד.

המשכיות הפעילות: ארוכת טווח.

שם המועדון: עין התכלת נתניה

במועדון רשומים 60 קשישים. בכל הנחיה השתתפו כ 20 קשישים (נשים וגברים כאחד). קיימת הענות חיובית לנושא מצד הקשישים, אך המנחה "נאמנת הבטיחות" אינה מקצועית והקשישים לא מתייחסים אליה ברצינות.

ניתנו שתי הרצאות ע"י המלל"ת שהיו חיוביות מבחינת הקהל, אך מעבר לכך אין המשכיות לפרויקט.

הקשישים במועדון מוגבלים וכמעט אינם יוצאים מחוץ לבית או המועדון.

שפה מדוברת: עברית.

טיב הפעילות: חלשה.

המשכיות הפעילות: חד-פעמית.

שם המועדון: בן-גוריון, קרית-אתא

במועדון רשומות 50 קשישות. ההנחיה בנושא הבטיחות התקבלה באהדה רבה. נאמנת הבטיחות מעבירה הנחיות באופן רצוף לקבוצה בת כ-15 נשים בכל פעם. המנחה חילקה את נושאי ההנחיה ל 8 פגישות, כל פגישה כשעה. ההנחיה מועברת בליווי פלקטים, חוברות וקלטת. המשתתפות כולן נשים מתענינות ופעילות בנושאים הנלמדים.

אביזרים בהם נעשה שימוש: פלקטים, חוברות וקלטת.

שפה מדוברת: עברית, ברובן אינן יודעות קרוא וכתוב.

עזרת הרכזת: רבה וחיונית להצלחת ההנחיה, מגבשת את הקבוצה ודואגת לנוכחותן בהרצאה, כמו כן דואגת לחדר מתאים ולכיבוד.

טיב הפעילות: טובה מאד.

המשכיות הפעילות: ארוכת טווח.

מרכז יום רקפת, קרית-אתא

במועדון רשומים 250 קשישים. הפעילות הבטיחותית בעזרת נאמן הבטיחות התבצעה בקרב 4 קבוצות בנות 15-20 איש שאורגנו במיוחד לשם כך. ההנחיה התבצעה במקביל בכל הקבוצות בהן נכחו בעיקר נשים. נאמן הבטיחות הצליח לעניין את הנוכחים בנושא ויצר מוטיבציה חיובית להשתתפות גם בעתיד.

האביזרים בהם השתמשו: פלקטים, קלטת וחוברות.

שפה מדוברת: עברית ויידיש, מעטים יודעים קרוא וכתוב.

עזרת הרכזת: בארגון המקום, בארגון המשתתפים וביצירת מוטיבציה חיובית בין הקשישים להשתתף בפעילות למען הבטיחות והזהירות בדרכים.

טיב הפעילות: טובה.

המשכיות הפעילות: מספר פעולות קצרות.

מועדון כולל המערב

במועדון רשומים 70 קשישים (כולם גברים). ההדרכה מבוצעת ע"י נאמן הבטיחות לכל הקבוצה ביחד בהתכנסות השגרתית בכולל. הנאמן נעזר ברמקול בהתאם למסורת של לימוד והדרכה במועדון הזה. רב הכולל עוזר לנאמן לכנס את האנשים ולהשפיע עליהם לקחת ברצינות את הנושא. התקיימת גם הרצאה מטעם המלל"ת בה נכחו והתעניינו הקשישים.

שפה מדוברת: עברית ותימנית.

עזרת הרכזת: עוזר לכנס את הנוכחים.

טיב הפעילות: טובה.

המשכיות הפעילות: מספר פעולות קצרות.

מועדון פנסיונרים מרכז קרית-אתא

במועדון רשומים ופעילים 30 קשישים. נאמן הבטיחות מעביר הנחיה בקבוצות קטנות באמצעות שיחות והדרכה אישית. הנאמן נעזר בפלקטים ובחוברות. מרבית הנענים להנחיה הן נשים כיון שהגברים עפ"י רוב מסרבים לקחת חלק בנושא ואינם מתעניינים בו.

אביזרים בהם נעשים שימוש: חוברות וקלטת.

שפה מדוברת: יידיש ומרוקנית.

עזרת הרכזת: מגישה עזרה במידה ונדרשת.

טיב הפעילות: בינונית.

המשכיות הפעילות: מספר פעולות קצרות.

מרכז יום לקשיש - קרית-בנימין

במרכז רשומים 70 קשישים. נערכו מספר פגישות עם נאמן הבטיחות בהן ניתנה הנחיה לקבוצות בנות 10-15 נשים. קיימת הענות מצד המשתתפות, במיוחד היתה הצלחה להרצאה שהועברה להן מטעם המלל"ת. נאמן הבטיחות נעזר בעיקר בחוברות אותן מחלק לקשישות.

אביזרים בהם נעשה שימוש: חוברות וקלטת.

שפה מדוברת: ערבית ועברית.

עזרת הרכזת: הרכזת עוזרת במידה ומתבקשת לעשות כן, בעיקר בארגון החדר ובכיבוד.

טיב הפעילות: טובה.

המשכיות הפעילות: ארוכת טווח.

פעילות בטיחותית במועדוני קשישים שנרשמה על סמך שיחות טלפוניות

ה ע ר ו ת	מס' משתתפים	סוג הפעולה	שם המועדון
בעזרת הרכזת הוזמן מרצה שהעביר הרצאה בנושא + שקופיות, שייך לניידת בטיחות של המלל"ת. במשך השבוע נערכו מספר פעולות כולל הדרכה מעשית בחוץ. (כיצד לחצות כביש...), היה שימוש בקלטת + חוברת. (המרצה שהוזמן היה גרוע לדעת המשתתפים).	80	הרצאת אורח + פעילות	נוה-אליעזר
במשך שהייה בבית הבראה הועברו מספר פעולות קצרות בנושא. הושמעה קלטת. לא היתה הענות מצד החברים במועדון.	100	הרצאה	בת-ים
במסגרת הביטוח הלאומי הצליחה "נאמנת הבטיחות" לאסוף קבוצות קשישים שהגיעו כדי לקבל קיצבה ולהעביר להם הרצאה של חצי שעה שבה הושמעה הקלטת + הדגמה על לוח בריסטול).	25	הרצאה	סניף ביטוח לאומי בת-ים
קשיים בהעברת הפעילות הבטיחותית עקב אי ידיעת השפה. מרבית האנשים דוברי יידיש ורוסית ולא גילו עניין.	-	-	צור שלום - קרית-ביאליק
פעילות מועטה וחלקית מאד.	-	-	מועדון הרמון קרית-ביאליק
נערכו שתי פעולות בבה"כ. ניתנה הרצאה ל-20 קשישים שבה הוסבר להם עיקרי המסרים שנלמדו בקורס.	-	-	מועדון קשישים - רכסים
לא היתה פעילות. רבים מהקשישים הם דוברי יידיש ורוסית. היה נסיון לעבוד עם קשישים על בסיס אינדיבידואלי, להעיר על התנהגות אי בטיחותית.	-	-	מועדון קשישים - קרית-מוצקין

2.4 בדיקת שיתופם של קשישים בפרויקט

2.4.1 שאלון למשתתפים בפעילות בטיחותית (שאלון מס' 3)

לאור רמת הפעילות החלקית במרבית המועדונים, הועברו וסוכמו התשובות לשאלונים שהועברו למשתתפים בהנחיה בקרית אתא בלבד. יש לציין במיוחד מספר נקודות שהובהרו מהשאלון:

- מרבית המשתתפים הגדירו את ההנחיה כמעניינת, אך לא יותר מעניינת מאשר פעילות אחרת הנערכת במועדון. הם אמרו שימליצו בפני חבריהם להשתתף בפעילות דומה במידה שתערך בעתיד.
- מרבית המשיבים אינם מוכנים לשמש בעצמם כמנחים וכנאמני בטיחות. (ראה טבלת ניתוח לשאלון מס' 3).

2.4.2 שאלון לקשישים שלא השתתפו בפעילות למען הבטיחות במועדון
(שאלון א3)

שאלון זה בוטל במהלך המעקב לאור מצב הפעילות ברוב המועדונים. גם בקרית אתא לא נעשה שימוש בשאלון זה מאחר והקשישים שלא השתתפו בפעילות לא היו מוכנים להשיב לו.

שאלון מס' 3
ניתוח תשובות לשאלון שהועבר בין קשישים שהשתתפו בפעילות בטיחותית
(הועבר בשלושה מועדונים בקרית-אתא)

באחוזי	מספר משתתפים		
		1. בכמה פעולות "למען הבטיחות בדרכים" השתתפת?	
13%	4	פעם אחת	
20%	6	פעמיים	
67%	20	שלוש ויותר	
100%	30		
		2. בהשוואה לפעילויות אחרות במועדון, האם הפעילות הזו יותר מעניינת מעניינת	
37%	11	יותר מעניינת	
63%	19	מעניינת	
100%	30		
		3. האם תמליץ בפני חברים אחרים במועדון להשתתף בפעילות הזו	
83%	25	כן	
17%	5	לא	
100%	30		
		4. אם יציעו לך להשתתף בקורס "נאמני בטיחות" האם תסכים?	
30%	9	כן	
70%	21	לא	
100%	30		
		5. האם היית מוכן לשמש כפעיל בטיחות במועדון	
27%	8	כן	
73%	22	לא	
100%	30		
		6. האם נושא הבטיחות בדרכים מעניין וחשוב ללמוד לא יעזור	
76%	26	מעניין וחשוב ללמוד	
24%	8	לא יעזור	
100%	34		
		7. האם תשנה התנהגותך בהתאם למה שלמדת?	
83%	25	כן	
17%	5	לא	
100%	30		
		8. האם קבלת את החוברת בנתיבי זה"ב?	
90%	27	כן	
10%	3	לא	
100%	30		
		9. האם החומר הכתוב בחוברת מעניין	
100%	27	כן	
0%	0	לא	
100%	27		

היו שהשיבו על שתי השאלות יחד

2.5 בדיקת העזרה שהוגשה לנאמנים ע"י רכזי המועדונים

קויים קשר עם מרבית רכזי המועדונים שנציגיהם השתתפו בקורס "בנתיבי זה"ב". ברור לצוות המעקב שאחת הסיבות לאי ההצלחה להפעלת התוכנית במספר מועדונים נבעה מכך שהרכז לא היה מספיק מודע ופעיל בדחיפת הנושא ובמתן עידוד לנאמן.

מאידך, פעילות בטיחותית ברמה זו או אחרת התקיימה במועדונים בהם הרכז נתן לכך דחיפה ותמך ועזר לנאמן.

כפי שהוזכר בסעיף 2.3.4, רכזי המועדונים בקרית אתא עזרו לנאמנים ככל שיכלו וככל שנדרש מהם. אם כי יש לזכור שבקרית אתא צורת ההתארגנות הריכוזית בהפעלת הפרויקט הקטינה את מידת אחריותו של רכז המועדון.

3. מסקנות

המעקב והערכה של תוכנית הניסוי כללו שני מרכיבים עיקריים:

- (1) הקורס "בנתיבי זה"ב" שהכשיר קשישים להיות "נאמני בטיחות".
- (2) הפעילות הבטיחותית שהתנהלה במועדוני הקשישים לאחר גמר הקורס.

להלן המסקנות לגבי מרכיבים אלו שנבעו מהמעקב.

3.1 הקורס ל"נאמני בטיחות" - "בנתיבי זה"ב"

א. מבחינת המשתתפים, הקורס היה מוצלח. המשתתפים שיבחו את מבנה הקורס והמדריכים שהצליחו לעניין ולרתק אותם לנושאי הבטיחות. השימוש בחומר עזר כמו חוברות, קלטת טייפ, סרט וידיאו ופלקטים הוסיפו לעניין שגילו המשתתפים בחומר הנלמד. בסיום הקורס היתה נכונות מצד מרבית המשתתפים לפעול בקרב הקשישים במועדון, במטרה להעביר להם את המסרים שלמדו בקורס.

מסקנת הצוות היא שמבנה הקורס להכנת נאמני בטיחות הוא מוצלח. ניתן לשפרו בהדרגה בעתיד על סמך ההמלצות המופיעות בדו"ח זה ובמשך הזמן על פי הצורך והנסיון המצטבר.

ב. לחלק ממשתתפי הקורס היו קשיים בשפה ובהכנת החומר בשעה שנדרשו להעביר לשאר המשתתפים נושא שנלמד בקורס. בנוסף, לחלקם לא היה ביטחון עצמי ויכולת לעמוד בפני ציבור.

המסקנה של הצוות היא שבחירת המועמדים לקורס צריכה להעשות על פי יכולת האנשים לפעול ולהיות בקשר עם קשישים אחרים. הבחירה צריכה להיות על סמך שיקולים של התאמה לתפקיד מבחינת כושר התבטאות ויכולת להעביר חומר לקבוצות קשישים במועדון.

ג. חלק ממשנתפי הקורס "בנתיבי זה"ב" לא היו חברים כלל במועדונים, אלא אנשים שבאו מארגונים אחרים כמו רוטרי, ביטוח לאומי, עיריה או בעלי ענין אישי בתחום הבטיחות. בגמר הקורס לא היתה לאנשים אלה קהל יעד של קשישים למסירת הנלמד בקורס.

המסקנה היא שרצוי להקפיד שהמשנתפים יהיו אנשים שיתרמו לקהילת הקשישים מהידע שלמדו ולא לקבל לקורס אנשים שמראש יהיה ברור שלא יעבדו בשטח.

3.2 הפעילות במועדונים

פעילות בדרגות וברמות שונות התקיימה במרבית המועדונים שנבדקו במשך חודשי הקיץ (יוני-יולי 1991). במיוחד הצטיינה הפעילות במועדונים בקרית-אתא. ממצאי המעקב מצביעים על הצלחת הפעילות בקרית אתא כתוצאה מהגורמים המסייעים הבאים:

- (1) התארגנות יישובית שכללה חמישה מועדונים בקרית-אתא. מאחורי התארגנות זו עמד איש העיריה (פדג"ם) שהוא אדם נמרץ בעל כריזמה ומודע לחשיבות נושא הבטיחות.
- (2) לצורך הפעלת הפעילות במועדונים גוייס צוות שכלל סגנית ועוד שלושה נציגים "נאמני בטיחות" מהמועדונים.
- (3) ראש הצוות ריכז אצלו את החומר הנדרש לפעילות נאמני הבטיחות (חוברות, קלטות, פלקטים וכו') וחילקם בין הפעילים לצורך הנחיה במועדונים.
- (4) ביוזמת ראש הצוות נערכו פגישות צוות כדי לשמוע על מהלך הפעילות ועל בעיות במידה והתעוררו וכן רעיונות להמשך. כמו כן עזר להם בהדרכה, עידוד, גיבוי, תמיכה ואספקת עזרים במידת הצורך.
- (5) הצוות הפעיל שיתף בפרויקט גם את רכזי המועדונים כדי להבטיח את תמיכתם ועזרתם בגיוס הקשישים לפעילות.

מסקנת הצוות היא שיש לשנות את צורת ההתארגנות הכללית ולהפעיל את הפרויקט על פי מודל שכולל אלמנטים מהשיטה הריכוזית הפועלת בהצלחה בקרית-אתא.

4. ה מ ל צ ו ת

4.1 נאמני בטיחות

4.1.1 התכונות הנדרשות מ"נאמן הבטיחות"

המועמדים לקורס בנתיבי זה"ב נבחרים ונשלחים ע"י רכזי מועדוני קשישים והמנחים האזוריים. כדי להשיג את המטרה של המשכיות הפעילות בקרב הקשישים, ועל מנת שהפעילות הבטיחותית תקבל תנופה ותתקיים מעורבות הקשישים בה, חשוב מאד לשלוח את האנשים המתאימים ביותר לקורס המנחים. מוצע לרכזים להשתדל ולבחור רק אותם אנשים שלדעתם יוכלו להשתלב ולהעביר הנחיה לשאר הקשישים.

הכישורים הנחוצים ממועמד מתאים הם*:

- מצב בריאות תקין.
- עצמאות בתנועה.
- תיפקוד טוב של החושים כמו ראייה, שמיעה, דיבור.
- ידיעת השפה העברית, דיבור קריאה וכתובה וכן ידיעת השפה המדוברת במועדון (יידיש, רוסית, רומנית, ערבית).
- כושר מנהיגות ובעל נכונות להתנדב לפעילות המשכית בקרב הקשישים.
- מקובל ואהוד על החברים במועדון.
- מוכן לקחת על עצמו התחייבות לפעילות ארוכת טווח במועדון וכן להשתלם בנושא בימי עיון ובהרצאות נוספים.
- על המועמד להבין את חשיבות הנושא ולהסכים לקחת חלק בפעילות תוך מודעות באחריות שלו ושל שאר הקשישים לדאוג לשמור על חייהם.

* נכתב על סמך המכתב שנשלח לרכזים ע"י יונה פלד מאש"ל ונורית סתוי מהחברה למתנ"סים ביולי 1990.

4.1.2 ימי השתלמות ותדרוך שוטף ל"נאמני בטיחות"

מטרת הקורס "בנתיבי זה"ב" להכשיר "נאמני הבטיחות" שיתמידו בעיסוקם לאורך זמן סביר. "נאמן הבטיחות" המודע לחשיבות עשייתו יוכל לתרום רבות להעמקת העניין שיש לבאי המועדון בנושא הבטיחות בדרכים. לחיזוק מודעות זו יש צורך להסדיר לנאמנים ימי השתלמות בנושא הבטיחות ולרענן את ידיעותיהם מידי פעם. כמו כן יש לספק להם מידע עדכני שוטף כגון נתונים על תאונות בהן היו מעורבים קשישים. בנוסף, ימי השתלמות יכולים לכלול עזרה ל"נאמן" בביצוע פעילות שוטפת - למי לפנות לשם הזמנת חוברות, חומר עזר, סרטים, מרצים וכו'.

4.1.3 פעילות הנאמנים כמתנדבי בטיחות בעיר

למען יצירת מוטיבציה חיובית לפעילות קהילתית והתנדבותית רצוי לשתף את בוגרי הקורסים כמתנדבים במבצעי בטיחות עירוניים וארציים הנערכים מידי פעם ע"י מטה הבטיחות העירוני. השתתפות "נאמני בטיחות" במבצעים המיועדים לקהילה הרחבה עשויה להגביר את העניין שיש להם בנושאי בטיחות וזהירות בדרכים גם בפעילותם המיוחדת במועדון. רצוי "לנצל" את הידע שרכשו, כישוריהם ההתנדבותיים, וזמנם הפנוי לטובת הכלל. לשם כך דרוש שיתקיים קשר חיובי ורצוף בין איש מטה הבטיחות העירוני ו/או סניף המועצה למניעת תאונות לבין "נאמני הבטיחות" הקשישים.

4.2 פעילות במועדונים

4.2.1 גודל הקבוצות

רצוי שקבוצת ההנחיה תהיה בגודל סביר בין 15 ל-20 איש כדי שיוכלו להרגיש בנוח, ויקחו חלק פעיל בחומר הנלמד. בקבוצה קטנה אפשר לנהל שיהות ולשמוע אחד את השני, בפרט בקרב משתתפים המכירים אחד את השני. דיונים כאלה מפחיתים את אלמנט הבושה וקיימת יותר פתיחות ונכונות לקחת חלק פעיל במהלך הדיון. מובן שאין האמור לעיל מבטל גם עבודה אינדיבידואלית בין הנאמן לבין קשישים בודדים או עם מספר מצומצם של קשישים, או לחילופין הרצאה בפני קהל גדול.

4.2.2 תרגול והתנסות אישית

הקשישים המשתתפים בפעילות חייבים לקבל את התחושה שהנושא נוגע לכל אחד מהם ושטרת הפרויקט להקנות להם הרגלי בטיחות למען יוכלו לשמור טוב יותר על עצמם. על כן יעילה השיטה של עריכת דיון בקבוצה כולל תירגול והתנסות אישית (מחוץ למועדון) כגון: חצית כבישים, עליה וירידה מאוטובוס, הליכה בחשכה עם וברי אביזרים מחזירי אור ועוד. שילוב של פעילות בפנים ומחוץ למועדון בעזרת מנחה מתאים.

4.2.3 עזרי בטיחות לשימוש הקשישים במועדון

הקשישים במועדון בהם התנהלה פעילות היו מרוצים מקבלת החוברת ב"נתיבי זה"ב". הם ציינו שנהנו לקחתה הביתה ולעבור עליה גם עם הבעל ובעיקר עם הנכדים. רבים דרשו לקבל מחזירי אור, אך במרבית המועדונים לא היו מספיק לחלוקה.

4.2.4 חשיבות אספקת חומר עזר ושימוש בעזרי למידה בהנחיה הניתנת לקשישים במועדונים.

פעילות "נאמני הבטיחות" בקרב הקשישים תוכל להיות מועילה יותר עם יעמדו לרשותם אביזרי הדרכה וחומר עזר, במיוחד יש לדאוג לאספקת חוברות, קלטות עם סיפורי תאונות בנוסף לחומר עזר ממנהל הבטיחות והמועצה למניעת תאונות כולל פלקטים עם נתונים וסיסמאות בנושאי בטיחות. גם סרטי וידיאו בנושאים הקשורים בבטיחות קשישים עשויים להביא תועלת ל"נאמן הבטיחות" בעבודתו.

להלן טבלה ובה רשימת עזרי הלימוד והכלים בהם נעשה שימוש במסגרת הפרויקט בנתיבי זה"ב. לכל כלי הדרכה ישנו הסבר באשר ליעילות השימוש בו, קליטת החומר הנעשה בעזרתו ומגבלותיו מבחינה ארגונית. רצוי לצייד את המועדונים בעזרים שיעילותם היא הגבוהה ביותר.

היעילות הדיפרנציאלית של כלי ההדרכה בהם נעשה שימוש בכיתה

נוחיות השימוש ומגבלות	יעילות קליטת החומר	ה כ ל י
מחייב המצאות הקלטת המתאימה וכן מכשיר וידיאו תקין וטלביזיה. המיכשור יקר ולא תמיד בנמצא במועדונים.	אפשרות להמחשת חומר ויצירת הזדהות הקשישים עם המובא בטרט. החומר קל להעברה, להבנה ולקליטת מסרים. השיטה אהודה מאד על קהל הצופים.	סרט וידיאו המציג בעיות ופתרונות מותאם לקשישים ולצרכיהם.
קל לשימוש, נדרש שימצא טייפ תקין. אפשרות לחלוקת קסטות גם לקשישים הביתה. להבנת הקלטת דרושה רמה גבוהה יחסית של הבנה והפשטה וידע בשפה.	דורש רמת הקשבה וריכוז וכן ידע טוב בעברית. השמעת הסיפורים מעל גבי קסטה יעילה בקרב קהל משכיל וערני במיוחד. מדריך טוב יכול להעזר בקלטת לשם הצגת בעיות והשמעתן שוב ושוב לקהל.	קסטה של טייפ המדגימה סיפורי ארועים בטיחותיים המתאימים לקשישים.
אפשר- לדפדף בה מספר רב של פעמים. לחזור על החומר גם בכיתה וגם בבית. אפשר לשתף עוד אנשים במשפחה, בהתבוננות וקריאה וע"י כך המסרים נקלטים טוב יחסית.	ניתן לחלק חוברת לכל משתתף ולעבור על החומר לאט וביסודיות. למדריך קל להעזר בחוברת עם תמונות ומעט מלל וגם לקשישים נעים לדפדף בה. רצוי שהמלל יתורגם לשפות המדוברות במועדונים.	חוברת הדרכה צבעונית עם תמונות בנושאי בטיחות בדרכים של קשישים.
אפשר להשתמש בפלקטים רק בכיתה או במועדון. לא ניתנים לחלוקה אישית. יעילותם בחזרה על חומר הנלמד בכיתה והאפשרות להתבונן בהם גם מבלי להתכוון לכך.	על גבי פלקטים גדולים אפשר לתאר מצבים שונים וכן לפרסם מסרים עיקריים שחשוב לזכרם ולשננם. כל קשיש שעובר ליד הפלקט יכול לקלוט משהו מתוכנו. הפלקט הוא כלי עזר למדריך.	פלקטים לתליה על קירות חדר ההרצאה.
הקשישים המשתתפים בהנחיה יכולים לתאר ולהציג ארועים באמצעות ציור על הלוח כאשר מתקשים בתאור מילולי, או בנוסף לכך.	יעיל להסברת חומר לשם חידוד בעיות והבהרת נושאים בעייתיים. כלי עזר למדריך ולחניכים בנוסף להצגה מילולית והסברים בעל-פה.	לוח וגירים להצגת ארועים.

היעילות הדיפרנציאלית של כלי ההדרכה בהם נעשה שימוש בכיתה (המשך)

נוחיות השימוש ומגבלות	יעילות קליטת החומר	ה כ ל י
מצריך ציוד מיוחד להקרנה: מסך, מקרנה, החשכת החדר, והכנת שקפים ושקופיות. דורש מיומנות שימוש ע"י המדריך. לא ניתן לשימוש אישי ופרטי.	כלי העוזר בהמחשה של מצבים וארועים, אפשרות לסיכום חומר כתוב, הצגת נתונים והגדלה של תמונות מהחוברת ועוד. מגוון אפשרויות להבלטת החומר הנלמד.	שקפים ושקופיות.
הקשיש עשוי להשתכנע ביעילות השימוש באביזרי בטיחות אם אלה יהיו נגישים ונוחים לשימוש. רצוי שיקח איתו הביתה דוגמאות של מחזירי אור (אביזר קטן לשימוש פרטי).	מדריך הנעזר באביזרים אמיתיים אותם הוא מדגים ומראה כיצד משתמשים בהם, לאילו מטרות היכן ומתי, באמצעותם יכול לשכנע להשתמש בהם.	עזרי בטיחות לשימוש אישי ולהדגמה: מחזירי אור, קסדות בטיחות, מושבי בטיחות וחגורות בטיחות.
התלות במרצה מבחוץ מגבילה מאד את הפעילות השוטפת בנושא. הרצאת מומחה צריך לתכנן הרבה זמן מראש ולתאם מועד, זמן, מקום וכד'. הרצאה חיובית אם תהיה כסיכום או כפתיחה לפעילות ארוכת טווח.	הרצאה בנויה עם הסברים ע"י מומחה בשילוב שקופיות והדגמות, נקלטת בצורה חיובית אצל השומעים וקיימת הענות לבוא להרצאות אלה.	הרצאה הניתנת ע"י מומחה, עפ"י רוב ע"י מרצה (מלל"ת)

4.3 ה ר כ ז י ם

4.3.1 חשיבות הפעילות של רכזי המועדונים

על מנת ש"נאמני הבטיחות" יוכלו לפעול בהצלחה לאחר שסיימו את הקורס "בנתיבי זה"ב" הם נזקקים לגיבוי, תמיכה ועידוד מצד רכזי המועדונים המכירים אותם ואת לקוחות המועדון. בעזרתם הם יכולים להעביר את החומר שלמדו בקורס ביתר הצלחה ומוטיבציה. במקום בו הרכז אדיש לנושא, או אינו תומך בנאמן הבטיחות ידעך הפרויקט ויגוע.

חשיבותו של הרכז להצלחת הפרויקט, בתחומים הבאים:

- לדאוג לארגון המקום להתכנסות, וכן לקבוע מועדים לפגישות.
- לדאוג להזמנת הקשישים, אותם הוא מכיר אישית, ולהשפיע עליהם לבוא וליטול חלק פעיל בתוכנית.
- להשפיע על המשכיות הפעילות לאורך זמן.

4.3.2 מתן עידוד לפעילות רכזים

רכזי המועדונים עפ"י רוב הינם עסוקים מאד ויש להם תפקידים רבים. לכן רצוי לעודד אותם "מגבוה" לקחת חלק בפעילות הבטיחות (על ידי ראש המטה, ראש עירייה, מפקד תחנת המשטרה ונציגי אש"ל) ולהדגיש בפניהם את חשיבות הנושא לקהילה. רצוי לשתף את רכזי המועדונים גם בהשתלמויות הניתנות ע"י המינהל או המלל"ת ולעדכן אותם בחומר הקשור בבטיחות בדרכים. אפשר לדאוג לספק להם חומר פירסומי מתאים (לקישוט המועדון בפלקטים עם מסרים בטיחותיים).

4.3.3 פירוט תפקידי רכז המועדון בפרויקט*

לרכזי המועדונים תפקיד נכבד בהצלחת הפרויקט. הנכונות שלהם לשתף פעולה חשובה מאד ביצירת האוירה החיובית סביב הנושא. כדי להגשים את המטרות מוטל על הרכז:

* נכתב על סמך המסמך שהוכן ע"י הגב' יונה פלד מאש"ל (ראה נספח).

- להשתתף במפגש אזורי, בו יקבל הסבר על התכנית והנחיות כלליות על הקורס בנתיבי זה"ב ועל תפקיד נאמני הבטיחות.
- לבחור מועמדים מתאימים מבין הקשישים במועדון לקורס בנתיבי זה"ב.
- לסייע לבוגרי הקורס בבנית תכנית עבודה. גיבוש קבוצת קשישים שתשתתף בהנחה. שילוב הנושא במסגרת החוגים הקיימים במועדון.
- לתכנן פגישות ולקבוע מקום התכנסות, היום ושעת הפעילות. לדאוג לאביזרים כמו לוח, טלביזיה, טייפ, וידיאו וכדומה.
- לתת גיבוי סמכותי לנאמן בטיחות.
- לתקצב הוצאות קטנות (נייר, גירים, כיבוד קל וכד').
- לסייע לנאמני הבטיחות לאורך תקופה ממושכת ולעודדם ללכת להשתלמויות הנערכות מידי פעם ע"י גורמי חוץ כמו מטה הבטיחות, מלל"ת, משטרה וכד'.
- ליצור קשר עם גורמי חוץ כמו מטה בטיחות, עיריה, משטרה, מלל"ת לשם קבלת חומר עזר, מרצים, הדרכה בחוץ וכד'.
- לתת עזרה לנאמן הבטיחות בכתבת דו"ח לממונים על הפעילות הבטיחותית המתקיימת במועדון.

4.4 ארגון והפעלת הפרויקט

4.4.1 התארגנות ישובית

כאשר ישנם מספר "נאמני בטיחות" בישוב מומלץ על התארגנות שתאפשר עבודה קבוצתית משותפת. כקבוצה יכולים נאמנים ממועדונים שונים להעזר ולהתייעץ אחד בשני. כמו כן הם יכולים להזמין במרכז חומר עזר, הרצאות מומחים, ניידת בטיחות וכד'.

יש להניח שקשר בין כל הנאמנים בישוב יתרום לחיזוק פעילותם במועדונים, למוטיבציה מוגברת ולהמשכיות הפרויקט בכלל.

4.4.2 הכשרת נאמני בטיחות מאותו ישוב

מומלץ לכלול בקורסים האזוריים להכשרת "נאמני בטיחות" קשישים המשתייכים למועדונים מאותו ישוב. על ידי כך ניתן לגבש קבוצת תמיכה מקומית.

4.4.3 מסגרת תמיכה להתארגנות יישובית

המסגרת הטבעית להתארגנות יישובית של הפרויקט לבטיחות קשישים היא המערכת המטפלת בכלל אוכלוסית הקשישים בעיר. מערכת זו כוללת את מחלקת הרווחה העירונית, ביטוח לאומי, פדג"ם, העמותה למען הקשיש, מתנ"סים ומועדוני פנסיונרים. מוצע שתוקם ועדת היגוי מקומית לפרויקט שחברים בה נציגי המוסדות הנ"ל. במידה ותנאים מקומיים לא מאפשרים הקמת גוף כזה רצוי שבאחד ממוסדות אלה תהיה מרוכזת הפעילות להפעלת הנאמנים בישוב או חלק מהם. הפעלת הפרויקט על ידי ועדת היגוי מקומית צריכה להשתלב בעבודה של מטה הבטיחות העירוני.

4.4.4 קשר עם מטה הבטיחות העירוני

מטה הבטיחות העירוני הוא גורם ארגוני ומקצועי המתמחה בבעיות הקשורות בבטיחות בדרכים ובארגון הפעילות הבטיחותית במישור המקומי. במרבית הישובים העירוניים חברי המטה ממונים ע"י ראש העיר, מאידך המטה מקבל תקציבים, הדרכה וחומר ממנהל הבטיחות של משרד התחבורה. המטה מרכז את מרבית מבצעי הבטיחות בעיר. אי לכך מוצע לקיים קשר הדוק בין המטה לבין הפעילות הבטיחותית המתרחשת במועדוני קשישים. הקשר יכול להיות באמצעות ועדת היגוי מקומית (כמוזכר בסעיף 4.4.3) או אם אין ברירה, שיתקיים קשר ישיר בין נציג המטה וכל מועדון או קבוצת מועדונים (באמצעות הנאמנים ורכזים במועדונים).

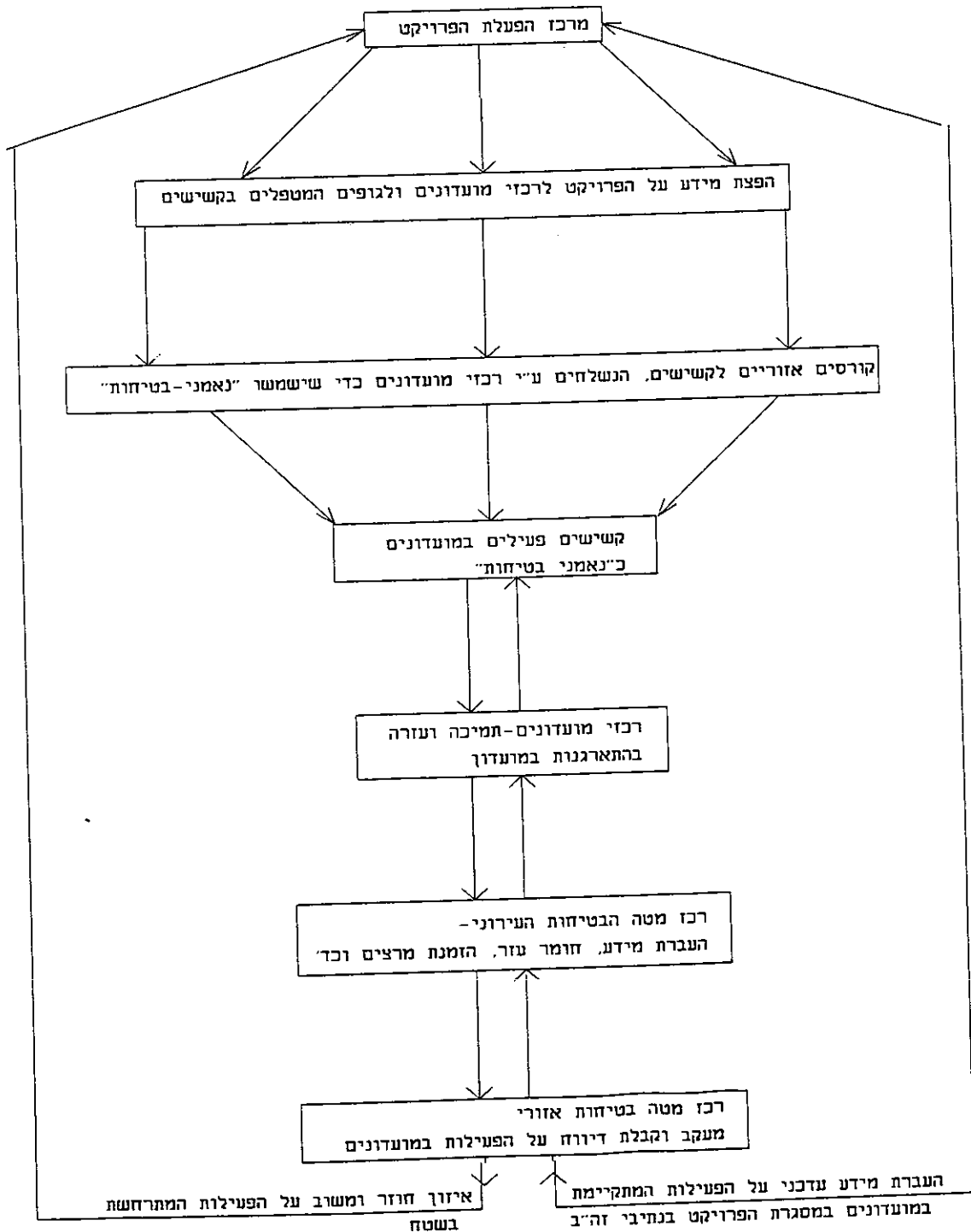
כמו כן קשר בין המטה ומועדוני קשישים יאפשר גיוס מתנדבים מבין שאר הקשישים בישוב להתנדבות במבצעי בטיחות ושאר פעילויות הנערכות בעיר למען הבטיחות. בנוסף קיימת אפשרות ליצור באמצעות המטה קשר ארגוני או קשר של תמיכה בין הקשישים נאמני הבטיחות לבין שני הארגונים הנוספים המפעילים מתנדבים בתחום הבטיחות בדרכים בעיר: המועצה למניעת תאונות ויחידות התנועה שליד משטרת ישראל (ית"ם) (ראה סעיף 4.1.3).

4.4.5 זרימת המידע ותפקיד איש מטה הבטיחות העירוני במסגרת הפרויקט (ראה תרשים מס' 1)

- השתתפות במפגש מכין לקראת הפעלת התכנית בישוב.
- סיוע במפגש "מוטיבציה" עם המועמדים לפני צאתם לקורס.
- סיוע בבנית תכנית הנחיה מתאימה לפעילות הבטיחות בעיר.
- סיוע שוטף של מטה הבטיחות בחומר עיוני ובעזרים.
- סיוע בפניה לגורמי חוץ ומתן תשובות מקצועיות בנושאי בטיחות.
- יצירת קשר עם גורמים מקצועיים לשם הזמנת מרצים וקבלת עזרה כללית.
- עידוד קשישים להשתתף במבצעים אזוריים וארציים.
- מסירת דו"ח למטה המקומי ולממונה על הרשויות המקומיות במינהל הבטיחות בדרכים על הפעילות בקרב הקשישים במועדונים הנמצאים בתחום השיפוט של הישוב.

מודל זרימת מידע בין הגורמים המפעילים את

הפרויקט ב"נתיבי זה"ב"

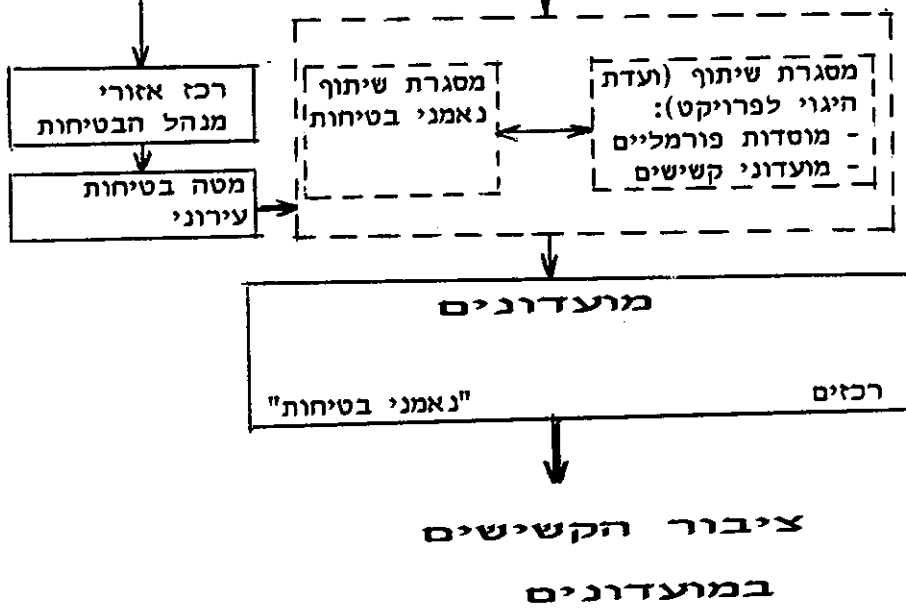

4.4.6 מבנה ארגוני מוצע להפעלת פרויקט ב"נתיבי זה"ב"

במישור ארצי:

במישור המקומי:

— גוף קיים

- - - מוצע להקים

5. נספחים

1. תכנית הקורס להכשרת "נאמני בטיחות".
2. דוגמת שאלון מס' 1 למשתתפי הקורס "בנתיבי זה"ב".
3. דוגמת שאלון מס' 2 לבוגרי הקורס.
4. דוגמת שאלון מס' 4 לרכזי מועדוני קשישים.
5. דרישות התפקידים והפעילות של הגורמים המשתתפים בפרויקט, הוכן ע"י יונה פלד מאש"ל.
6. תרשים מבנה פעילות של הפרויקט בנתיבי זה"ב, הוכן ע"י דני שטרזמן בב"ד.

נספח 1

נתיבי זה"ב
זהירות בדרכים לגיל הזהב

תוכנית קורס המדריכים

ש ו ת	יום 1	יום 2	יום 3
09:45-09:00	שיחת הכרות	שיחה קבוצתית	סדנה
10:30-09:45	שיחה: קשישים בתאונות דרכים	"בדרך לקופ"ח"	להדרכה
10:45-10:30	ה פ ס ק ה	ה פ ס ק ה	ה פ ס ק ה
12:15-10:45	שיחה קבוצתית "הגאווה שנפאעה"	דיון: נסיעה ברכב פרטי ובאוטובוס (תרגיל מעשי). השתתפות בארועים ציבוריים	סדנה להדרכה
13:00-12:15	הפסקת צהריים	הפסקת צהריים	הפסקת צהריים
13:45-13:00	דיון: מטרות השיחה הקבוצתית	הפעילות במועדון:	מחזירי-אור הצגת תכלית
14:30-13:45	דיון: הכיכה נכונה אמצעים הנדסיים חציית כבישים	ועדת בטיחות הדרכה וחונכות עזרים ניידת הדרכה	שיחת סיכום

משרד התחבורה
המינהל
לבעייתות
בדרכים

אשר
האגודה לתכנון ולפיתוח שירותים למען הזקן בישראל

החברה
לצחני"סים
מרכזים קהילתיים בישראל

נספח 2

שאלון מס' 1

שאלון למשתתפי הקורס להדרכת נאמני בטיחות

(לראיין ביום אחרון של הקורס או מיד אחר הקורס)

מיקום הקורס: בנימי
 שם המוסד המועדון: המועדון העברי
 כתובת: רחוב בלומפילד, תל אביב
 טלפון: 846105
 פעיל במועדון (שם המועדון): (נשיא)
 רשיון נהיגה כן / לא

1. ידע בשפה העברית:
 1. כותב וקורא: היטב / בינוני / לא טוב
 2. רק קורא: היטב / בינוני / לא טוב
 3. רק מדבר: היטב / בינוני / לא טוב

2. מדוע הגעת לקורס:
 1. הנושא מעניין אותי ואני רוצה לתרום להגברת הבטיחות.
 2. נתבקשתי ע"י מרכז המועדון שלי.
 3. יש לי זמן פנוי ואין לי מה לעשות יותר מעניין.

3. - ספר מה הקשיש יכול לעשות כדי להגביר את בטחונו האישי בדרכים?

קשה לי לומר ספרים. אולי לא אכתוב.
אולי ילדים רבים, ספרים על נהיגה בטוחה, ספרים על נהיגה בטוחה, ספרים על נהיגה בטוחה.

4. תאר מספר ארועים שהם אופייניים לחאונות דרכים בהן מעורבים קשישים:

תלכו על הילדים - אבי

שאלון לראיון קשישים "נאמני בטיחות"
בקורס "בגתיבי זה"ב"

מיקום הקורס תל-השאר
תאריך 16.4.91
סמ זעמרינג ערבה כתובת אולפאולד 8 חולון טלפון (03)840744
פעיל במועדון (שם המועדון) זעמרינג ערבה עמאלי קג-א"מ

- ידע בשפה העברית:
1. כותב וקורא: (היטב) / בינוני / לא טוב
 2. רק קורא : היטב / בינוני / לא טוב
 3. רק מדבר : היטב / בינוני / לא טוב

מדוע הגעת לקורס: - הנושא מעניין אותי ואני רוצה לחרוס להגברת הבטיחות
+ נתבקשתי ע"י מרכז המועדון שלי
- יש לי זמן פנוי ואין לי מה לעשות יותר מעניין

מה למדת בקורס - ספר מה הקשיש יכול לעשות כדי להגביר את בטחונו האישי בדרכים?

אצטק מקלף צלף לר ותר מאצק צצור כאלן שיצור
כמה מאקלף בק אנש'ק מקלר'ק אקס'ש'ק במא'ש'ק עאכא כמא
מא'ש'ק, אמצקר הצור ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק
ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק

תאר מספר ארועים שהם אופיניים לתאונות דרכים בהן מעורבים קשישים:

קש'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק
במקרה קש'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק
קש'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק
ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק ע'א'ש'ק

מה לדעתך, האם לקשישים יש יותר או פחות משאר האוכלוסייה תאונות כהולכי רגל?
ומדוע לדעתך קיימת התופעה הזאת.

הקשישים מאבדים את יכולתם ואת מאשן צעירים בתור האכיפתם
בשלם מיעוטם של שמיעה, טוהה והלכה אוטוט. המאפיינים את אצלם
המאגר הצרכה האלכריסם שימוש במחנל' אלר, לאיתור מופיעים
בצרכ היון עוצרים במעמחה (עצ' תאלנה הולכי רגל קשישים

מה את/ה חושב/ת על שיטות ההדרכה בקורס?
(מעניינות, חדשניות, מיוחדות, חבל על הזמן)

הקורס איטות ההצרכה קו, הם מענייני, הצפונות. את/את
וצע רב על נאשה תאלנה צככ'ים.

האם את/ה חושב/ת שתוכל/י להשתמש בחלק משיטות ההדרכה האלה גם במועדון שלך?
באילו שיטות?

אני מאשר שאוכל לעתים כהם השיטות שלמדת' אוסינו
יותר עם המבנה שלמ/3 אלר הצמן הקורס.

האם החומר שאת/ה לומד/ת בקורס מעניין אותך?
האם למדת דברים חדשים שלא ידעת עד עכשו?

הואר שלמדת' הקורס מעניין אלר' מאצ, הואחצ השיטות
החצלות, שלמדת' ההצעת מ'קרה אלטנת', כאול המוקרה
התרחש הצולות. עם הולצת של עצירת מלונות. מרס'ו
כיון שלא יצעת' קוצם אלר צעצנת מלונות - והוצע הצה עכ
ליו הלישה און עיתונק. סככ'ים.

האם תעביר בעצמך הדרכה בנושא בטיחות בדרכים לקשישים במועדון שלך?

כן. אני עושה הדרכה באלות לאלו העצרה עקש' בתור
ואצנת עקש'ים הכם בעולת שהקשישים נתקלים בהם
הצמן הקורס אצלך אלרם הןשל שלמדת'

שאלון מס' 4

שאלון לרכזי מועדונים ומנהלי מתנ"סים

(אלו שאצלם נערך ביקור כעת פעילות)

שם מ.א.ו. גליל כתובת קיסריה 13 טלפון 455140 (מנהלים)
 שם המועדון קיסריה חפיק א.א.א. תאריך

- 1) כמה חברים רשומים במועדון 90
- 2) כמה קשישים רשומים במועדון 90
- 3) מה מידת ההענות מצד הקשישים במועדון להשתתף בפעילות למען הכטיחות בהשוואה לפעילויות אחרות הנערכות בו :
 - 1) הענות גדולה.
 2. הענות בינונית.
 3. הענות חלשה.
- 4) במידה ולא תהיה הענות, האם תתמוך בעד נסיון להפעיל את התכנית בעתיד? כן / לא
- 5) באיזו מידה מסוגל "נאמן הכטיחות" במועדונך להפעיל את התכנית:
 - 1) אין לו בעיה, הוא בהחלט מסוגל להעביר את החומר ולארגן פעילות.
 2. קשה לו לבד להפעיל אך בעזרתו ובעזרת הצוות הוא מצליח להעביר את הפעילות בסדר גמור.
 3. אני מעוניין להכין "נאמן כטיחות" אחר במקומו או אולי לפעול ביחד אחר.
- 6) האם "נאמן הכטיחות" פונה אליך בבקשת עזרה כדי שיוכל להפעיל את התכנית כן / לא

מנהל מתנ"ס אחראי מועדונים (מועצת פועלים, משען, נעם"ח רוטרי, בני-ברית)	רכו מטה בשיחות	רכו קטישים בלשכה לשירותים קהלתיים	יו"ר העמותה למען הזקן	רכו מועדון	תפקיד פעילות
v	v	v	v	v	השתתפות במפגש מקומי לקראת הפעלת התכנית
סיוע לרכו המועדון בבחירת המועמדים.	סיוע לרכו המועדון וליו"ר העמותה בבחירות המועמדים. ארגון מפגש מוסיווציה עם המועמדים לפני צאום לקורס.	בחירת מועמדים זקנים מחוץ למסגרת המועדונים.	בחירת מועמדים זקנים שאינם מאורגנים במועדונים.	v	בחירת מועמדים מתאימים לקורס המדריכים
סיוע לרכו המועדון בארגון האכנית	סיוע בבניית האכנית סיוע בפניה לגורמי חוץ קשר מתמיד עם מורין ורכו המועדון חמיכה ועידוד הנזיחה המרין לגבי צרכים מקומיים ומתן סיוע שוטף של מטה הכסיווח.	קשר שוטף וחומך עם יו"ר העמותה, רכו המועדונים ורכוי מטה הבסיווח	שיתוף פעולה, חמיכה וסיוע לרכו מועדונים ורכו מטות בסיחות	גיבוש קבוצה, שילוב הנושא, בהוגים קיימים. תכנון מספר הפגישות וקביעת יום ושעת הפעילות, מתן גיבוי סמכותי למדריך.	סיוע לכוגר הקורס בבניית תכנית העבודה
v	v	v	v	v	תקצוב הוצאות קטנות (נייר, צבעים, כיבוד וכו').
קשר שוטף עם שאר הגורמים וסיוע למתן הפעילות. יזוום מבצעים בשיתוף עם שאר הגורמים השותפים חמיכה ועידוד. קשר עם הקצאת חדרים לפעילות מתן עדיפות משאית למניעת תאונות בקרב זקנים.	קשר מתמיד ושוטף עם המדריכים ורכו המועדונים. סיוע תכני, ארגוני ומקצועי למדריכים חמיכה ועידוד. קשר עם הקצאת חדרים לפעילות מריצים, אספקת אמצעים, השתתפות במבצעים אווריים וארציים.	קשר עם שאר הגורמים בישוב, התעדנות במהלך הפעילות, עזרה לרכו המועדון ולמדריך בהתארגנות.	קשר עם שאר הגורמים, שילוב המועמדים בפעילות במועדונים או מסגרות אחרות.	קביעת מועדים קבועים, הקצאת חדר קבוע למפגשים לוח קיר, פנייה לגורמי חוץ, חמיכה ועידוד מתמיד.	סיוע למדריכים המתנדבים לכל אורך השנה.
קבלת דוחות מרכו המועדון.	מסירת דו"ח תלת חודשי לממונה על הרשויות המקומיות במינהל הבסיווח בדרכים.	קבלת דו"ח תלת חודשי מרכוים.	קבלת דו"ח תלת חודשי מהרכוים.	מסירת דו"ח תלת חודשי לממונים.	דו"ח על הפעילות כישוב

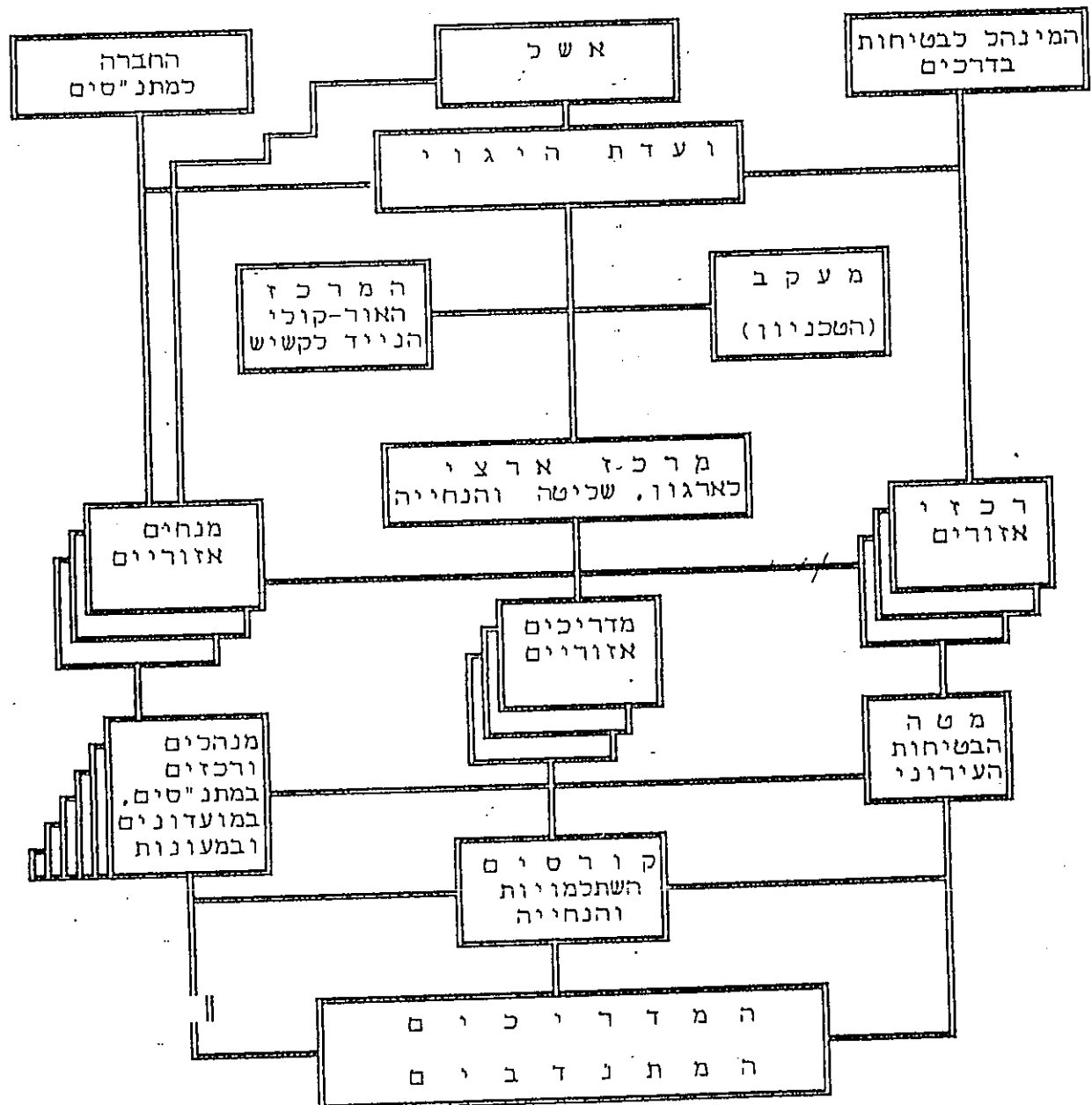
נספח 6

יונה, נורית ודרור,
לפניכם סקיצה ראשונית, בגדר הצעה לדיון.

דני שטרנזמן - 27 במאי 1991

בנתוני זה"ב

עץ מבנה (הצעה)

בבד/תרשים